

USTAWA

z dnia 2006 r.

o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

Art. 1. Tworzy się Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, zwaną dalej "SKW", jako służbę specjalną i służbę ochrony państwa, w rozumieniu odrębnych przepisów, właściwą w sprawach ochrony przed zagrożeniami wewnętrznymi dla obronności Państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 2. Tworzy się Służbę Wywiadu Wojskowego, zwaną dalej "SWW", jako służbę specjalną, w rozumieniu odrębnych przepisów, właściwą w sprawach ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi dla obronności Państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 3. 1. W razie ogłoszenia powszechnej lub częściowej mobilizacji oraz w czasie wojny Służba Kontrwywiadu Wojskowego i Służba Wywiadu Wojskowego stają się, z mocy prawa, częściami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, tryb i sposób przygotowania Służb do włączenia w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku o którym mowa w ust.1, mając na uwadze zapewnienie sprawnego włączenia Służb w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym przebiegu operacyjnego i mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych oraz koniecznych rezerw osobowych dla Służb.

Art. 4. 1. Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, zwany dalej "Szefem SKW", i Szef Służby Wywiadu Wojskowego, zwany dalej "Szefem SWW", są centralnymi organami administracji rządowej, działającymi odpowiednio przy pomocy SKW i SWW, będącymi urzędami administracji rządowej.

2. Szef SKW oraz Szef SWW podlegają Ministrowi Obrony Narodowej, z zastrzeżeniem określonych w ustawie uprawnień Prezesa Rady Ministrów lub Ministra Koordynatora Służb Specjalnych, w przypadku powołania.

3. Działalność Szefa SKW oraz Szefa SWW podlega kontroli Sejmu.

Art. 5. 1. Nazwy: Służba Kontrwywiadu Wojskowego i Służba Wywiadu Wojskowego oraz ich skróty: "SKW" i "SWW" przysługują wyłącznie Służbom, o których mowa w art. 1 i 2.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) "Służbach", należy przez to rozumieć łącznie SKW i SWW,
- 2) „SZ RP”, należy przez to rozumieć Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) „jednostkach organizacyjnych MON”, należy przez to rozumieć inne, niż SZ RP jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej,
- 4) „Kolegium do Spraw Służb Specjalnych”, należy przez to rozumieć organ działający przy Radzie Ministrów, o którym mowa w ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676 z późn. zm.¹),
- 5) „Ministra Koordynatora Służb Specjalnych”, należy rozumieć Ministra – członka Rady Ministrów, którego zakres działania, wyznaczony na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 i Nr 80, poz. 717, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1414 i Nr 249, poz. 2104), obejmuje zadania związane z działalnością służb specjalnych, w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt 4, w tym koordynację działalności służb specjalnych.

Art. 6. 1. Do zadań SKW należy:

- 1) zapobieganie oraz wykrywanie popełnianych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową oraz pracowników SZ RP i innych jednostek organizacyjnych MON, przestępstw:

¹ Zmiany wymienionej ustawy ogłoszone w Dz. U., 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 130, poz. 1188, Nr 166, poz. 1609 oraz z 2004 r. Nr 109, poz. 1159, Nr 171, poz. 1800, Nr 267, poz. 2647 i Nr 273, poz. 2703).

- a) przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstw wojennych określonych w rozdziale XVI Kodeksu karnego (Dz.U. 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.²), a także innych ustawach i umowach międzynarodowych,
 - b) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej określonych w rozdziale XVII Kodeksu karnego, oraz takich przestępstw skierowanych przeciwko państwom obcym, które zapewniają wzajemność,
 - c) określonych w art. 140 Kodeksu karnego,
 - d) określonych w art. 228 - 230 Kodeksu karnego, jeżeli mogą one zagrażać bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON,
 - e) przeciwko ochronie informacji niejawnych określonych w rozdziale XXXIII Kodeksu karnego, jeżeli mogą one zagrażać bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON, a także takich przestępstw skierowanych przeciwko państwom obcym, które zapewniają wzajemność,
 - f) określonych w art. 33 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (Dz. U. z 2004 r., Nr 229, poz. 2315),
 - g) związanych z działalnością terrorystyczną oraz innych niż wymienione w lit. a – f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność,
- 2) współdziałanie z Żandarmerią Wojskową i innymi organami uprawnionymi do ścigania przestępstw wymienionych w pkt. 1,
 - 3) realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań służby ochrony państwa określonych w ustawie z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631),
 - 4) uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć znaczenie dla obronności państwa, bezpieczeństwa lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek

² Zmiany wymienionej ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny ogłoszone w Dz.U.1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729, Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027, Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935, Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 243, poz. 2426 oraz z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493).

organizacyjnych MON, w zakresie określonym w pkt 1, oraz podejmowanie działań w celu eliminowania ustalonych zagrożeń,

- 5) prowadzenie kontrwywiadu radioelektronicznego oraz przedsięwzięć z zakresu ochrony kryptograficznej i kryptoanalizy,
- 6) uczestniczenie w planowaniu i przeprowadzaniu kontroli realizacji umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia,
- 7) ochrona bezpieczeństwa jednostek wojskowych, innych jednostek organizacyjnych MON oraz żołnierzy wykonujących zadania służbowe poza granicami państwa, w zakresie określonym w pkt 1,
- 8) ochrona bezpieczeństwa badań naukowych i prac rozwojowych zleconych przez SZ RP i inne jednostki organizacyjne MON oraz produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o przeznaczeniu wojskowym zamówionymi przez SZ RP i inne jednostki organizacyjne MON, w zakresie określonym w pkt 1,
- 9) podejmowanie działań, przewidzianych dla SKW, w innych ustawach, a także umowach międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana.

2. Działalność SKW poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej może być prowadzona w związku z jej działalnością na terytorium państwa wyłącznie w zakresie realizacji zadań określonych w ust. 1.

Art. 7. 1. Do zadań SWW należy:

- 1) uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla:
 - a) bezpieczeństwa potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) bezpieczeństwa i zdolności bojowej SZ RP,
 - c) warunków realizacji, przez SZ RP, zadań poza granicami państwa;
- 2) rozpoznawanie i przeciwdziałanie:
 - a) militarnym zagrożeniom zewnętrznym godzącym w obronność Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) zagrożeniom międzynarodowym terroryzmem;
- 3) rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi oraz towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią masowej zagłady i zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem tej broni oraz środków jej przenoszenia,

- 4) rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń występujących w rejonach napięć, konfliktów i kryzysów międzynarodowych, mających wpływ na obronność państwa oraz zdolność bojową SZ RP, a także podejmowanie działań mających na celu eliminowanie tych zagrożeń,
- 5) prowadzenie wywiadu elektronicznego oraz, związanych z ochroną SZ RP, przedsięwzięć z zakresu kryptoanalizy i kryptografii,
- 6) współdziałanie w organizowaniu polskich przedstawicielstw wojskowych za granicą,
- 7) uczestniczenie w planowaniu i przeprowadzaniu kontroli realizacji umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia,
- 8) podejmowanie innych działań przewidzianych dla SWW w odrębnych ustawach, a także umowach międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3, są realizowane poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Działalność SWW na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może być prowadzona wyłącznie w związku z jej działalnością poza granicami państwa, a realizacja czynności, o których mowa w art. 29, 31 ust. 1, 33 ust. 1 oraz 34 ust. 1 dopuszczalna jest wyłącznie za pośrednictwem SKW.

Art. 8. 1. Minister Obrony Narodowej, określa kierunki działania Służb w drodze wytycznych. W przypadku powołania Ministra Koordynatora Służb Specjalnych określenie kierunków działania Służb w drodze wytycznych następuje w uzgodnieniu z tym ministrem. Wytyczne zatwierdza Prezes Rady Ministrów.

2. Szefowie Służb, najpóźniej na 3 miesiące przed końcem roku kalendarzowego, przedstawiają Ministrowi Obrony Narodowej, każdy w zakresie swojej właściwości, roczne plany działania na rok następny.

3. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, przedstawiają corocznie do dnia 31 stycznia Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrowi Obrony Narodowej sprawozdania z działalności i wykonania budżetu Służb za poprzedni rok kalendarzowy.

4. Wytyczne, o których mowa w ust. 1 oraz plan i sprawozdanie, o których mowa w ust. 2 i 3 opiniuje Kolegium do Spraw Służb Specjalnych.

5. Minister Obrony Narodowej, dokumenty, o których mowa w ust. 1 – 3 wraz z opiniami, o których mowa w ust. 4, przekazuje niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, formy i tryb współdziałania Służb.

Art. 10. 1. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, w celu realizacji zadań Służb mogą podejmować współpracę z właściwymi organami i służbami innych państw.

2. Podjęcie współpracy, o której mowa w ust. 1, może nastąpić po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów. Prezes Rady Ministrów przed wyrażeniem zgody zasięga opinii Ministra Obrony Narodowej.

Art. 11. 1. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, formy i tryb współdziałania Służb z odpowiednimi organami, służbami i instytucjami podległymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, z odpowiednimi organami i jednostkami organizacyjnymi podległymi ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, a także z innymi organami, służbami i instytucjami uprawnionymi do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, uwzględniając właściwość tych organów, służb i instytucji.

2. Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw zagranicznych określą, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, formy i tryb współdziałania Służb z organami, służbami i instytucjami podległymi ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, uwzględniając właściwość tych organów, służb i instytucji.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, zakres i tryb współdziałania Służb ze Sztabem Generalnym Wojska Polskiego i innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowódcami rodzajów SZ RP, okręgów wojskowych, garnizonów wojskowych i jednostek wojskowych, a także kierownikami innych jednostek organizacyjnych MON.

Art. 12. 1. Działalność SKW i SWW jest finansowana z budżetu państwa z części – obrona narodowa.

2. Koszty realizacji zadań Służb, w zakresie których – ze względu na wyłączenie ich jawności – nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych, rachunkowości i zamówieniach publicznych, są finansowane z utworzonego na ten cel funduszu operacyjnego.

3. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, po zatwierdzeniu przez Ministra Obrony Narodowej, określają, w drodze zarządzeń, stanowiące tajemnicę państwową szczegółowe zasady tworzenia i gospodarowania funduszem operacyjnym, o którym mowa w ust. 2.

Art. 13. 1. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, instytucje państwowe oraz przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie użyteczności publicznej są obowiązani, w zakresie swojego działania, do współdziałania z SKW i SWW, a w szczególności udzielania pomocy w realizacji zadań Służb.

2. Przedsiębiorcy, instytucje oraz inne organizacje realizujące umowy z jednostkami organizacyjnymi MON, w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o przeznaczeniu wojskowym są obowiązane, w zakresie realizowanych umów, do współdziałania ze Służbami, w granicach prawa, jeżeli nie stoi to w sprzeczności z ich prawnie chronionym interesem.

Rozdział 2

Organizacja Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego

Art. 14. 1. Szefów SKW i SWW powołuje i odwołuje, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Kolegium do Spraw Służb Specjalnych i Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

2. Prezes Rady Ministrów zwracając się do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyrażenie opinii w sprawie, o której mowa w ust. 1, załącza opinie Kolegium do Spraw Służb Specjalnych i Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

3. Minister Obrony Narodowej, na wniosek Szefa właściwej Służby, powołuje i odwołuje zastępców Szefa SKW i Szefa SWW, po zasięgnięciu opinii Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

Art. 15. Żołnierze zawodowi powołani na stanowiska Szefów Służb lub ich zastępców pełnią zawodową służbę wojskową. Przepisów ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 116, poz. 1203, Nr 210, poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 122, poz. 1025), w zakresie przepisów określających zasady i tryb wyznaczania oraz zwalniania ze stanowiska służbowego – nie stosuje się.

Art. 16. Powołanie na stanowisko Szefa Służby lub jego zastępcy osoby, niebędącej żołnierzem zawodowym albo funkcjonariuszem Służby, jest równoznaczne z nawiązaniem stosunku pracy na podstawie powołania, w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Art. 17. 1. Szefem SKW i Szefem SWW może zostać osoba, która:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie,
- 2) korzysta z pełni praw publicznych,
- 3) wykazuje nieskazitelną postawę moralną, obywatelską i patriotyczną,
- 4) daje rękojmię należytego wykonywania zadań,
- 5) spełnia wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji stanowiących tajemnicę państwową, oznaczonych klauzulą "ściśle tajne",
- 6) nie pełniła służby zawodowej, nie pracowała i nie była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016, z 1999 r. Nr 38, poz. 360 i z 2000 r. Nr 48, poz. 553, z 2002 Nr 74, poz. 676. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 139, poz. 1326 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 567), ani też nie była sędzią, który orzekając uchybił godności urzędu, sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej.

Art. 18. Odwołanie Szefa Służby z zajmowanego stanowiska może nastąpić w przypadku:

- 1) rezygnacji z zajmowanego stanowiska,
- 2) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa,
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,
- 4) utraty predyspozycji niezbędnych do zajmowania stanowiska,
- 5) niewykonywania obowiązków z powodu choroby trwającej nieprzerwanie ponad 3 miesiące.

Art. 19. W przypadku zwolnienia stanowiska Szefa Służby lub czasowej niemożności sprawowania przez niego funkcji, Prezes Rady Ministrów może powierzyć pełnienie obowiązków Szefa, na czas nie dłuższy niż 3 miesiące, jego zastępcy lub, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, innej osobie.

Art. 20. 1. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, powiadamiając Ministra Obrony Narodowej, przekazują niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów informacje mogące mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, przekazują niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacje, o których mowa w 20 ust. 1, w każdym przypadku, kiedy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej tak zdecydował.

3. Jeśli uzyskane informacje dotyczą spraw objętych zakresem działania właściwego ministra, Szef Służby przekazuje je temu ministrowi, chyba że Prezes Rady Ministrów zdecyduje inaczej.

Art. 21. 1. Szefowie kierują Służbami bezpośrednio lub przez swoich zastępców.

2. Szefowie Służb mogą upoważnić podległych funkcjonariuszy do załatwiania spraw w ich imieniu w określonym zakresie, z zastrzeżeniem, że upoważnienie Szefa SKW nie może obejmować spraw, o których mowa w art. 29, 31 ust. 1, 33 ust. 1 oraz 34 ust. 1.

3. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, w drodze zarządzeń niepodlegających ogłoszeniu, określają sposoby, metody i formy wykonywania zadań w Służbach w zakresie nieobjętym innymi przepisami.

Art. 22. 1. Minister Obrony Narodowej, po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów, nadaje, w drodze zarządzeń, każdej ze Służb statut, który określa jej organizację wewnętrzną.

2. Szefowie Służb, po uzyskaniu zgody Ministra Obrony Narodowej, w drodze zarządzeń, każdy w zakresie swojej właściwości, nadają regulaminy organizacyjne jednostkom organizacyjnym każdej ze Służb, w których określają ich strukturę wewnętrzną i szczegółowe zadania.

3. Szefowie Służb, w drodze zarządzeń, każdy w zakresie swojej właściwości, tworzą, przekształcają i likwidują ośrodki szkolenia Służb, określając ich strukturę, zadania oraz zasady funkcjonowania w zakresie nieobjętym innymi przepisami.

4. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojej właściwości, mogą tworzyć zespoły o charakterze stałym lub doraźnym, określając ich nazwę, skład osobowy oraz szczegółowy zakres i tryb działania.

Art.23. 1. Dla zapewnienia bezpieczeństwa i zdolności bojowej jednostek wojskowych SZ RP realizujących zadania za granicą w skład tych jednostek mogą wchodzić jednostki organizacyjne Służb.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, tryb i sposób powoływania jednostek organizacyjnych Służb, wchodzących w skład jednostek wojskowych SZ RP realizujących zadania za granicą, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i zdolności bojowej tych jednostek oraz przepisy regulujące funkcjonowanie jednostek Sił Zbrojnych.

Art. 24. W SKW i SWW mogą być zatrudniani pracownicy.

Rozdział 3

Uprawnienia funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego

Art. 25. 1. W granicach zadań, o których mowa w art. 6 ust. 1, funkcjonariusze SKW wykonują:

- 1) czynności operacyjno-rozpoznawcze,
- 2) czynności analityczno-informacyjne,
- 3) czynności wynikające z przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych;
- 4) inne czynności służbowe wynikające z odrębnych ustaw.

Art. 26. W granicach zadań, o których mowa w art. 7 ust. 1, funkcjonariusze SWW wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, analityczno-informacyjne oraz inne czynności wynikające z odrębnych ustaw.

Art. 27. Jeżeli informacje i materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych przez Służby wskazują, że sprawa będąca ich przedmiotem należy do zakresu działania innych organów, służb lub instytucji, Służby przekazują, z zastrzeżeniem ust. 5-7, uzyskane informacje i materiały właściwemu podmiotowi.

2. Jeżeli informacje i materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych przez organy, służby lub instytucje uprawnione do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych wskazują, że sprawa będąca przedmiotem tych

czynności należy do zakresu działania SKW albo SWW, podmioty te przekazują uzyskane informacje i materiały właściwej Służbie.

3. Jeżeli informacje i materiały uzyskane przez SKW albo SWW wskazują na uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego albo potwierdzają jego popełnienie, Służba przedstawia je właściwemu prokuratorowi, w celu podjęcia decyzji w zakresie ich dalszego procesowego wykorzystania.

4. Jeżeli informacje i materiały uzyskane przez SKW albo SWW wskazują na uzasadnione podejrzenie popełnienia wykroczenia lub wykroczenia skarbowego albo potwierdzają jego popełnienie, Służba zawiadamia organ właściwy dla ścigania sprawy.

5. Jeżeli w toku realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych ujawnią się okoliczności wskazujące na to, że sprawa będąca przedmiotem tych czynności nie pozostaje w kompetencji SKW albo SWW, Szef właściwej Służby może podjąć decyzję o jej kontynuowaniu, jeżeli jest to uzasadnione bezpieczeństwem państwa.

6. Szef Służby podejmuje decyzję, o której mowa w ust. 5, za zgodą Prezesa Rady Ministrów, z zastrzeżeniem ust. 7. Wniosek w tej sprawie Szef Służby przedstawia za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej, powiadamiając Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

7. W przypadku powołania Ministra Koordynatora Służb Specjalnych, zgodę, o której mowa w ust. 6, wyraża Minister Koordynator Służb Specjalnych.

8. Szef Służby, niezwłocznie po uzyskaniu zgody, o której mowa w ust. 6 albo 7, powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o kontynuacji czynności, o których mowa w ust. 5.

9. Minister Obrony Narodowej, za zgodą Prezesa Rady Ministrów, określi, w drodze zarządzenia, sposób i tryb realizacji przez Służby obowiązków określonych w ust. 1, 3 i 4, uwzględniając przepisy ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych.

Art. 28. 1. Funkcjonariusze Służb, wykonując czynności operacyjno-rozpoznawcze mają prawo:

- 1) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i przedsiębiorcy są obowiązani, w zakresie swojego działania, do udzielania nieodpłatnie tej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa,

2) zwracania się o niezbędną pomoc do innych, niż wymienieni w pkt 1, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1, uwzględniając obowiązki funkcjonariusza Służby występującego z żądaniem udzielenia pomocy lub zwracającego się o tę pomoc.

Art. 29. 1. Funkcjonariusze SKW, wykonując czynności służące realizacji zadań, o których mowa w art. 6 ust. 1, mają prawo obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom w trakcie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych na podstawie ustawy.

2. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, w terminie 7 dni od dnia gdy podmiot dowiedział się o dokonanych wobec niego czynnościach – przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności. Do zażalenia stosuje się przepisy postępowania karnego w zakresie dotyczącym postępowania odwoławczego.

3. Materiały, z czynności o których mowa w ust. 1, które nie stanowią informacji potwierdzających popełnienie przestępstwa lub nie są istotne dla bezpieczeństwa potencjału obronnego SZ RP, podlegają niezwłocznie protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza Szef SKW.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1, uwzględniając dostosowany do sytuacji sposób przeprowadzania przez funkcjonariuszy SKW czynności podejmowanych w ramach ustawowych uprawnień oraz obowiązki funkcjonariuszy podczas realizacji tych czynności.

Art. 30. 1. Ze względu na okoliczności zdarzenia funkcjonariusz SKW wykonując czynności operacyjno-rozpoznawcze, ma prawo użycia broni palnej wyłącznie:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność funkcjonariusza lub innej osoby albo w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonariusza albo innej osoby,

- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną funkcjonariuszowi lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania,
- 4) w celu odparcia niebezpiecznego, bezpośredniego, gwałtownego zamachu na obiekty lub urządzenia ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa,
- 5) w celu odparcia zamachu, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności człowieka, na obiekty lub urządzenia ważne dla obronności państwa lub bezpieczeństwa Sił Zbrojnych,
- 6) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-5,
- 7) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 6, jeśli schroniła się ona w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności zdarzenia wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka,
- 8) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający osoby, dokumenty zawierające wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, pieniądze albo inne przedmioty wartościowe,

2. Prawo użycia broni palnej w okolicznościach wymienionych w ust. 1 pkt 1-4, w związku z wykonywaniem zadań określonych w art. 7 ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszom SWW.

3. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, dostosowane do sytuacji warunki i sposób postępowania przy użyciu broni palnej, uwzględniając ograniczenia w zakresie użycia broni palnej, a także sposób dokumentowania przypadków użycia broni palnej.

Art. 31. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, podejmowanych przez SKW w celu realizacji zadań określonych w art. 6 ust. 1, gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że będą nieskuteczne lub nieprzydatne, sąd, na pisemny wniosek Szefa SKW, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, może, w drodze postanowienia, zarządzić kontrolę operacyjną.

2. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie.

3. W przypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli mogłoby to spowodować utratę informacji lub zatarcie albo zniszczenie dowodów przestępstwa, Szef SKW może zarządzić, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, kontrolę operacyjną, zwracając się jednocześnie do sądu, o którym mowa w ust. 2, z wnioskiem o wydanie postanowienia w tej sprawie. W razie nieudzielenia przez sąd zgody w terminie 5 dni od dnia zarządzenia kontroli operacyjnej Szef SKW wstrzymuje kontrolę operacyjną oraz poleca niezwłoczne, protokolarne i komisyjne zniszczenie materiałów zgromadzonych podczas jej stosowania.

4. Sąd, o którym mowa w ust. 2, może zezwolić, na pisemny wniosek Szefa SKW, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, na odstąpienie od zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 3, jeżeli stanowią one dowód lub wskazują na zamiar popełnienia przestępstwa, dla którego wykrycia na podstawie przepisów ustawowych może być prowadzona kontrola operacyjna lub czynności operacyjno-rozpoznawcze.

5. Kontrola operacyjna prowadzona jest niejawnie i polega na:

- 1) kontrolowaniu treści korespondencji,
- 2) kontrolowaniu zawartości przesyłek,
- 3) stosowaniu środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie w sposób niejawnie informacji i dowodów oraz ich utrwalanie, a w szczególności treści rozmów telefonicznych i innych informacji przekazywanych za pomocą sieci telekomunikacyjnych.

6. Wniosek Szefa SKW, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać w szczególności:

- 1) numer sprawy i jej kryptonim, jeżeli został jej nadany,
- 2) okoliczności uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej albo prawdopodobnej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków,
- 3) dane osoby lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego stosowana będzie kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej stosowania,
- 4) cel, czas i rodzaj prowadzonej kontroli operacyjnej.

7. Kontrolę operacyjną zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Sąd, o którym mowa w ust. 2, może, na pisemny wniosek Szefa SKW, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, wydać postanowienie o jednorazowym przedłużeniu kontroli operacyjnej, jeżeli nie ustały przyczyny zarządzenia tej kontroli.

8. W uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania kontroli operacyjnej pojawią się nowe okoliczności istotne dla zapobieżenia lub wykrycia przestępstwa albo ustalenia sprawcy i uzyskania dowodów przestępstwa, sąd, o którym mowa w ust. 2, na pisemny wniosek Szefa SKW, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, może wydać postanowienie o kontroli operacyjnej przez czas oznaczony również po upływie okresów, o których mowa w ust. 7.

9. Do wniosków, o których mowa w ust. 3, 4, 7 i 8, stosuje się odpowiednio przepis ust. 6. Sąd przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w ust. 3, 4, 7 i 8, zapoznaje się z materiałami uzasadniającymi wniosek, zgromadzonymi podczas stosowania kontroli operacyjnej zarządzanej w tej sprawie.

10. Wnioski, o których mowa w ust. 1, 3, 4, 7 i 8, sąd rozpoznaje jednoosobowo, przy czym czynności sądu związane z rozpoznawaniem tych wniosków powinny być realizowane w warunkach przewidzianych dla przekazywania, przechowywania i udostępniania informacji niejawnych oraz z odpowiednim zastosowaniem przepisów wydanych na podstawie art. 181 §2 Kodeksu postępowania karnego (Dz.U. 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.³) W posiedzeniu sądu może wziąć udział wyłącznie prokurator i przedstawiciel Szefa SKW.

11. Przedsiębiorcy telekomunikacyjni oraz operatorzy świadczący usługi pocztowe są obowiązani do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez SKW kontroli operacyjnej.

12. Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

13. Szef SKW informuje Prokuratora Generalnego o wynikach kontroli operacyjnej po jej zakończeniu, a na jego żądanie również o przebiegu tej kontroli, przedstawiając zebrane w jej toku materiały.

14. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, Szef SKW przekazuje Prokuratorowi Generalnemu materiały zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej, w razie potrzeby

³ Zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego ogłoszone w Dz.U. 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852, Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 106, poz. 1149, Nr 98, poz. 1071, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061, Nr 130, poz. 1188 z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405, Nr 264 poz. 2641 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 96, poz. 821, Nr 143, poz. 1203, Nr 141, poz. 1181, Nr 169, poz. 1416, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 77, poz. 680.

z wnioskiem o wszczęcie postępowania karnego lub karno-skarbowego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio przepis art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

15. Zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej materiały, które nie stanowią informacji potwierdzających zaistnienie przestępstwa, podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza Szef SKW.

16. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 32. 1. Obowiązek uzyskania zgody sądu, o której mowa w art. 31 ust. 1, nie dotyczy informacji niezbędnych do realizacji przez SKW zadań określonych w art. 6 ust. 1, w postaci danych:

- 1) identyfikacyjnych abonenta, zakończenia sieci lub urządzenia telekomunikacyjnego oraz dotyczących faktu, okoliczności i rodzaju połączenia lub próby uzyskania połączenia między określonymi urządzeniami telekomunikacyjnymi lub zakończeniami sieci,
- 2) dotyczących identyfikacji oraz lokalizowania zakończeń sieci lub urządzeń telekomunikacyjnych, pomiędzy którymi wykonano połączenie lub próbę połączenia,
- 3) identyfikujących podmiot korzystający z usług pocztowych oraz dotyczących faktu, okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług.

2. Udostępnienie przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego lub operatora świadczącego usługi pocztowe danych, o których mowa w ust. 1, następuje nieodpłatnie na:

- 1) pisemny wniosek Szefa SKW lub osoby przez niego upoważnionej,
- 2) ustne żądanie funkcjonariusza SKW, posiadającego pisemne upoważnienie Szefa SKW.

3. O ujawnieniu danych w trybie określonym w ust. 2 pkt 2 przedsiębiorca telekomunikacyjny lub operator świadczący usługi pocztowe informuje Szefa SKW.

4. Przedsiębiorca telekomunikacyjny oraz operatorzy świadczący usługi pocztowe są obowiązani udostępnić dane, o których mowa w ust. 1, funkcjonariuszom SKW wskazanym we wniosku.

5. Występowanie o informacje i dane, o których mowa w ust. 1, i ich udostępnianie może następować za pomocą sieci telekomunikacyjnej, w sposób ustalony przez Szefa SKW.

Art. 33. 1. W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, czynności operacyjno-rozpoznawcze zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o popełnieniu przestępstwa oraz wykrycia jego sprawców i uzyskania dowodów jego popełnienia mogą polegać na dokonaniu w sposób niejawnym nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej.

2. Szef SKW może zarządzić, na czas określony, czynności wymienione w ust. 1, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, którego bieżąco informuje o przebiegu tych czynności i ich wyniku.

3. Czynności określone w ust. 1 nie mogą polegać na kierowaniu działaniami wyczerpującymi znamiona czynu zabronionego pod groźbą kary.

4. W przypadku potwierdzenia informacji o przestępstwie określonym w art. 6 ust. 1 pkt 1 Szef SKW przekazuje Prokuratorowi Generalnemu materiały uzyskane w wyniku czynności z wnioskiem o zarządzenie wszczęcia postępowania karnego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio przepis art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1. Rozporządzenie powinno, uwzględniając niejawną charakter czynności, ustalać sposób przechowywania, przekazywania i niszczenia materiałów i dokumentów uzyskanych lub wytworzonych w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1, a także określać wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 34. 1. W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych zmierzających do udokumentowania tych przestępstw albo ustalenia tożsamości osób uczestniczących w tych przestępstwach lub przejęcia przedmiotów przestępstwa, Szef SKW może zarządzić niejawną nadzorowanie wytwarzania, przemieszczania,

przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa, jeżeli nie stworzy to zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego.

2. O zarządzeniu, przebiegu i wynikach czynności podjętych w trybie ust. 1 Szef SKW niezwłocznie zawiadamia Prokuratora Generalnego, który może nakazać ich zaniechanie.

3. Stosownie do zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, urzędy, instytucje i podmioty prowadzące działalność w dziedzinie poczty i transportu, organy celne oraz organy Straży Granicznej są obowiązane dopuścić do dalszego przewozu przesyłki zawierające przedmioty przestępstwa w stanie nienaruszonym lub po ich usunięciu albo zastąpieniu w całości lub w części.

4. W przypadku potwierdzenia informacji o przestępstwie, Szef SKW przekazuje Prokuratorowi Generalnemu materiały uzyskane w wyniku czynności z wnioskiem o zarządzenie wszczęcia postępowania karnego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio przepis art. 393 §1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1. Rozporządzenie powinno, uwzględniając niejawną charakter czynności, ustalać sposób przechowywania, przekazywania i niszczenia materiałów i dokumentów uzyskanych lub wytworzonych w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1, a także określać wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 35. Nie popełnia przestępstwa, kto, będąc do tego uprawnionym, wykonuje czynności określone w art. 33 ust. 1, jeżeli zostały zachowane warunki określone w art. 33 ust. 3, a także kto wykonuje czynności określone w art. 34 ust. 1.

Art. 36. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 33 ust. 1 i 34 ust. 1, może być stosowana kontrola korespondencji lub środki techniczne na zasadach określonych w art. 31.

Art. 37. W zakresie swojej właściwości Służby mogą uzyskiwać informacje, w tym także niejawnie, gromadzić je, sprawdzać i przetwarzać.

Art. 38. 1. W zakresie swojej właściwości Służby mogą zbierać, także niejawnie, wszelkie dane osobowe, w tym również, jeżeli jest to uzasadnione charakterem realizowanych zadań, dane wskazane w art. 27 i 28 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, Nr 153, poz. 1271 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219 i Nr 33, poz. 285),

a także korzystać z danych osobowych i innych informacji uzyskanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych przez uprawnione do tego organy, służby i instytucje państwowe oraz przetwarzać je, w rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych, bez wiedzy i zgody osoby, której te dane dotyczą.

2. Administrator zbioru danych jest obowiązany nieodpłatnie udostępnić dane osobowe, o których mowa w ust. 1, na podstawie imiennego upoważnienia wydanego odpowiednio przez Szefa SKW albo Szefa SWW okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzeń, odrębnie dla każdej Służby, wzór upoważnienia, o którym mowa w ust. 2.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzeń, odrębnie dla każdej Służby, zakres, warunki i tryb przekazywania Służbom informacji przez organy, służby i instytucje państwowe, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem przepisów dotyczących tych organów, służb i instytucji.

Art. 39. 1. W związku z wykonywaniem swoich zadań Służby zapewniają ochronę środków, form i metod realizacji zadań, zgromadzonych informacji oraz własnych obiektów i danych identyfikujących funkcjonariuszy tych Służb.

2. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze Służb mogą posługiwać się dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących funkcjonariusza oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych.

3. Osoby udzielające Służbom pomocy przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych mogą posługiwać się dokumentami, o których mowa w ust. 2.

4. SKW sporządza i wydaje dokumenty uniemożliwiające ustalenie danych identyfikujących funkcjonariuszy Służb oraz osób udzielających im pomocy przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także prowadzi rejestr tych dokumentów.

5. Nie popełnia przestępstwa:

- 1) kto poleca sporządzenie lub kieruje sporządzeniem dokumentów, o których mowa w ust. 2 i 3,
- 2) kto sporządza dokumenty, o których mowa w ust. 2 i 3,
- 3) kto udziela pomocy w sporządzeniu dokumentów, o których mowa w ust. 2 i 3,
- 4) funkcjonariusz Służby lub osoba wymieniona w ust. 3, posługujący się przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych dokumentami, o których mowa w ust. 2 i 3.

6. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojego działania, określą, w drodze zarządzeń, szczegółowy tryb wydawania i posługiwania się, a także przechowywania dokumentów, o których mowa w ust. 2 i 3, z uwzględnieniem wymogów dotyczących ochrony informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową.

Art. 40. 1. Służby przy wykonywaniu swoich zadań mogą korzystać, z zastrzeżeniem art. 41, z pomocy osób niebędących ich funkcjonariuszami. Zabronione jest, z zastrzeżeniem ust. 2, ujawnianie danych o osobie udzielającej Służbie pomocy przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych.

2. Ujawnienie danych o osobie, o której mowa w ust. 1, może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w art. 42 ust. 4.

3. Za udzielenie pomocy osobom, o których mowa w ust. 1, może być przyznane wynagrodzenie wypłacane z funduszu operacyjnego.

4. Jeśli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Służbę z pomocy osób, o których mowa w ust. 1, osoby te utraciły życie lub poniosły uszczerbek na zdrowiu, osobom tym lub ich spadkobiercom przysługuje odszkodowanie, renta inwalidzka i rodzinna oraz świadczenia wyrównawcze, na zasadach i w trybie określonych w przepisach o świadczeniach osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju.

5. Jeśli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Służbę z pomocy osób, o których mowa w ust. 1, osoby te poniosły szkodę w mieniu, osobom tym przysługuje ryczałt albo odszkodowanie, na zasadach i w trybie określonych w przepisach o świadczeniach rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju.

Art. 41. 1. Służby nie mogą przy wykonywaniu swoich zadań korzystać z tajnej współpracy:

- 1) osób, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 z późn. zm.⁴),

⁴ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. 1999 r. Nr 57, poz. 618, Nr 62, poz. 681 i Nr 63, poz. 701, z 2000 r. Nr 43, poz. 488, Nr 50, poz. 600, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 765, Nr 153, poz. 1271, Nr 175, poz. 1434, z 2003 r. Nr 44, poz. 390, Nr 99, poz. 921, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 oraz z 2005 r. Nr 164, poz. 1365.

2) osób prowadzących działalność nadawczą, wydawniczą lub dziennikarską, w rozumieniu art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.⁵).

2. Funkcjonariusze w okresie pełnienia służby nie mogą: być członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółek prawa handlowego; być członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółdzielni, z wyjątkiem rad nadzorczych spółdzielni mieszkaniowych; być członkami zarządów fundacji prowadzących działalność gospodarczą; posiadać w spółkach prawa handlowego akcje lub udziały, z wyjątkiem akcji spółek notowanych w publicznym obrocie; prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

3. Szefowie Służb mogą wydać zgodę na korzystanie z tajnej współpracy z osobami, o których mowa w ust. 1 pkt 2 albo na sprawowanie funkcji lub prowadzenie działalności, o których mowa w ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa państwa, po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów, z zastrzeżeniem ust. 4. Wniosek w tej sprawie Szefowie Służb przedstawiają za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

4. W przypadku powołania Ministra Koordynatora Służb Specjalnych, zgodę, o której mowa w ust. 3, wyraża Minister Koordynator Służb Specjalnych.

Art. 42. 1. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojego działania, mogą zezwalać funkcjonariuszom i pracownikom Służb oraz byłym funkcjonariuszom i pracownikom, po ustaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy w Służbie, a także osobom udzielającym im pomocy w wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, na udzielenie informacji niejawnej określonej osobie lub instytucji.

2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, wobec byłych żołnierzy i pracowników Wojskowych Służb Informacyjnych przysługuje Ministrowi Obrony Narodowej.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może dotyczyć udzielenia informacji o:

⁵ Zmiany wymienionej ustawy ogłoszone w Dz. U. 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187, z 1990 Nr 29, poz. 173, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1996 r. Nr 114, poz. 524, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 90, poz. 999, z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 111, poz. 1181 oraz z 2005 r., poz. 377.

- 1) osobie, jeżeli zostały uzyskane w wyniku prowadzonych przez Służby albo inne organy, służby lub instytucje państwowe czynności operacyjno-rozpoznawczych,
- 2) szczegółowych formach i zasadach przeprowadzania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz o stosowanych w związku z ich prowadzeniem środkach i metodach,
- 3) osobie udzielającej pomocy Służbie, o której mowa w art. 40 ust. 1,
- 4) osobie udzielającej pomocy Wojskowym Służbom Informacyjnym w wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych lub wojskowym jednostkom organizacyjnym realizującym zadania z zakresu wywiadu i kontrwywiadu wojskowego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o Wojskowych Służbach Informacyjnych.

4. Zakazu określonego w ust. 3 nie stosuje się w przypadku żądania prokuratora albo sądu, zgłoszonego w celu ścigania karnego za czyn zabroniony, stanowiący zbrodnię lub występki, którego skutkiem jest śmierć, albo żądania Rzecznika Interesu Publicznego w celu przeprowadzenia postępowania lustracyjnego lub realizacji zadań Rzecznika Interesu Publicznego, lub przeprowadzenia postępowania sprawdzającego na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.

5. Zakazu określonego w ust. 3 nie stosuje się również w przypadku żądania prokuratora lub sądu uzasadnionego podejrzeniem popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych.

6. W razie odmowy zwolnienia funkcjonariusza, pracownika lub osoby udzielającej im pomocy w wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych od obowiązku zachowania tajemnicy państwowej albo odmowy zezwolenia na udostępnienie dokumentów lub materiałów objętych tajemnicą państwową pomimo żądania prokuratora lub sądu, zgłoszonego w związku z postępowaniem karnym o przestępstwo określone w art. 105 § 1 Kodeksu karnego lub o zbrodnię godzącą w życie ludzkie albo o występki przeciwko życiu lub zdrowiu, gdy jego następstwem była śmierć człowieka, Szef SKW albo Szef SWW przedstawia żądane dokumenty i materiały oraz wyjaśnienie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego. Jeżeli Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego stwierdzi, że uwzględnienie żądania prokuratora lub sądu jest konieczne do prawidłowości postępowania karnego, Szef SKW albo Szef SWW jest obowiązany zwolnić od zachowania tajemnicy lub udostępnić dokumenty i materiały objęte tajemnicą.

Art. 43. 1. Służby zapewniają ochronę własnych urządzeń oraz obszarów i obiektów, a także przebywających w nich osób, przez wewnętrzną służbę ochrony. Funkcjonariuszom wykonującym zadania w zakresie ochrony, w granicach chronionych obszarów i obiektów, przysługują odpowiednio uprawnienia pracowników ochrony określone w przepisach o ochronie osób i mienia.

2. Szefowie Służb, każdy w zakresie swojego działania, mogą powierzyć wykonywanie ochrony, o której mowa w ust. 1, specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej.

Rozdział 4

Służba funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego

Art. 44. Służbę funkcjonariuszy SKW i SWW, niebędących żołnierzami zawodowymi, określa ustawa z dnia _____ 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego.

Art. 45. 1. Zawodową służbę wojskową żołnierzy zawodowych na stanowiskach służbowych w SKW i SWW, w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, określają przepisy ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Art. 46. 1. Wyznaczenie żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe w SKW lub SWW następuje po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego. Przepisy art.4 i art.5 ust.1 i 2 ustawy z dnia _____ o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego stosuje się odpowiednio.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzeń, odrębnie dla każdej Służby, wzór kwestionariusza osobowego oraz szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego wobec żołnierzy ubiegających się o wyznaczenie na stanowisko służbowe w SKW lub SWW, uwzględniając czynności niezbędne do podjęcia decyzji dotyczącej żołnierzy ubiegających się o wyznaczenie na stanowisko służbowe w SKW lub SWW.

Art. 47. 1. Żołnierzy zawodowych wyznaczają i zwalniają ze stanowisk służbowych Szefowie Służb na zasadach i w trybie określonym w ustawie o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

2. Jeżeli żołnierz zawodowy wyznaczony na stanowisko służbowe w SKW lub SWW pełni zawodową służbę wojskową na podstawie kontraktu na pełnienie służby terminowej, z dniem wyznaczenia na stanowisko służbowe w SKW lub SWW kontrakt na pełnienie służby terminowej staje się z mocy prawa kontraktem na pełnienie służby stałej. Fakt ten, organ, który wyznaczył na stanowisko służbowe, stwierdza w rozkazie personalnym.

Art. 48. W stosunku do osób pełniących zawodową służbę wojskową w SKW i SWW, decyzja osoby niebędącej żołnierzem zawodowym, zajmującej stanowisko służbowe w SKW lub SWW, ma moc rozkazu wojskowego.

Art. 49. W SKW oraz SWW mogą, za zgodą Ministra Obrony Narodowej, zajmować stanowiska służbowe funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, oddelegowani na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 50. 1. Rada Ministrów, w celu zapewnienia efektywnego funkcjonowania Służb oraz uwzględniając zasadę równego traktowania funkcjonariuszy oraz żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w SKW i SWW, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb postępowania przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe w SKW i SWW, w szczególności kompetencje Ministra Obrony Narodowej oraz Szefów SKW i SWW w zakresie wyznaczania na stanowiska służbowe w SKW i SWW oraz informacje, które powinien zawierać wniosek o wyznaczenie żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe w SKW i SWW,
- 2) szczegółowe zasady i tryb opiniowania żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w SKW i SWW oraz przełożonych uprawnionych do sporządzania opinii.
- 3) tryb postępowania w przypadku zwolnienia żołnierza zawodowego ze stanowiska służbowego w SKW i SWW,
- 4) uprawnienia i świadczenia oraz obowiązki funkcjonariuszy SKW i SWW przysługujące żołnierzom zawodowym pełniącym zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w SKW i SWW.

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 51. 1. Funkcjonariusz Służby, który:

- 1) jest członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego, albo
- 2) jest członkami zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni, z wyjątkiem rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej, albo
- 3) jest członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą, albo
- 4) posiada w spółce prawa handlowego akcje lub udziały, z wyjątkiem akcji spółek notowanych w publicznym obrocie, albo
- 5) prowadzi działalności gospodarczą na własny rachunek, albo
- 6) prowadzi działalność gospodarczą z innymi osobami, albo zarządza taką działalnością lub jest przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności

- podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Nie popełnia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz Służby, który uzyskał zgodę Szefa Służby na sprawowanie funkcji lub prowadzenie działalności, o których mowa w ust. 1.

Art. 52. 1. Funkcjonariusz Służby, który wbrew przepisom ustawy, wykorzystuje informacje uzyskane podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, do wpływania na działalność organów władzy publicznej, przedsiębiorców lub dziennikarzy

- podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, działa w celu osiągnięcia korzyści osobistej lub majątkowej

- podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 53. 1. Były funkcjonariusz Służby, były żołnierz lub były pracownik Wojskowych Służb Informacyjnych lub wojskowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania z zakresu wywiadu i kontrwywiadu wojskowego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o Wojskowych Służbach Informacyjnych, który wbrew przepisom ustawy, wykorzystuje informacje uzyskane podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, do

wpływania na działalność organów władzy publicznej, przedsiębiorców lub dziennikarzy

- podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, działa w celu osiągnięcia korzyści osobistej lub majątkowej

- podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 54. 1. Funkcjonariusz Służby, który tajnie współpracuje z osobą prowadzącą działalność nadawczą, wydawniczą lub dziennikarską, w rozumieniu art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe

- podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Nie popełnia przestępstwa określonego w ust. 1 funkcjonariusz Służby, który uzyskał zgodę właściwego Szefa Służby na podjęcie tajnej współpracy z osobą, o której mowa w ust. 1.

Przepis końcowy

Art. 55. Ustawa wchodzi w życie w terminie określonym w ustawie z dnia _____ Przepisy wprowadzające ustawę o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i ustawę o Służbie Wywiadu Wojskowego.

UZASADNIENIE

Możliwość bezprawnej ingerencji służb specjalnych w sferę polityki i ekonomii zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu państwa, zatem stworzenie systemu prawnego-organizacyjnego gwarantującego neutralność służb – jest jednym z podstawowych obowiązków organów władzy publicznej.

Powołanie ustawą z 2002 roku Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu nie zakończyło procesu niezbędnych zmian. Zagadnienia dotyczące obronności państwa oraz bezpieczeństwa Sił Zbrojnych pozostają nadal przedmiotem ochrony sprawowanej przez wojskowe służby specjalne, których sposób funkcjonowania, pomimo ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o Wojskowych Służbach Informacyjnych, pozostaje w zasadzie niezmienny od czasów II Rzeczypospolitej, kiedy funkcjonowanie wojskowych służb specjalnych regulowały niejawnie, resortowe akty normatywne.

Wojskowe Służby Informacyjne usytuowane w strukturze Sił Zbrojnych RP od momentu swojego powstania, formalnie podlegają cywilnemu Ministrowi Obrony Narodowej, jednak dotychczasowa praktyka ich funkcjonowania wskazuje, że cywilna i parlamentarna kontrola nad wojskowymi służbami specjalnymi była i pozostaje niedostateczna. Świadczą o tym przykłady wielokrotnego łamania prawa, prowadzenia nielegalnych operacji oraz politycznego wykorzystywania tych służb do walki z opozycją polityczną.

Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o Wojskowych Służbach Informacyjnych petryfikując istniejący układ nie wprowadziła istotnych zmian, w szczególności nie zapewniła realnej kontroli cywilnej nad służbami uprawnionymi do wkraczania w sferę elementarnych praw i wolności obywatelskich. Uchwalenie ustawy o WSI służyło realizacji bieżącego celu politycznego oraz konserwacji układów organizacyjno-kadrowych, w żaden sposób nie przystających do nowych wyzwań, przed jakimi staje bezpieczeństwo państwa w XXI wieku.

Postulat radykalnej reformy Wojskowych Służb Informacyjnych, z ich likwidacją włącznie, był zgłaszany od wielu lat przez partie i ośrodki władzy o różnych historycznych korzeniach i politycznych orientacjach. Pomimo powszechnej opinii o potrzebie działań naprawczych przez kilkanaście lat nie opracowano koncepcji reformy, co wskazuje na złożoność problemu i trudność podjęcia decyzji istotnych dla bezpieczeństwa obronnego państwa.

Podstawowym założeniem proponowanej reformy wojskowych służb specjalnych jest zmiana ustrojowego usytuowania służb kontrwywiadu i wywiadu wojskowego. Służby kontrwywiadu i wywiadu uzyskają status urzędów administracji rządowej podległych Ministrowi Obrony Narodowej. Obecnie koniecznym stało się zbudowanie od podstaw nowej pod względem organizacyjnym i kadrowym służby specjalnej właściwej w sprawach ochrony bezpieczeństwa potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Celem projektu ustawy o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego jest wprowadzenie do porządku prawnego regulacji zabezpieczających sprawne i efektywne funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za kwestie obronności państwa oraz bezpieczeństwo Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym, oraz stworzenie gwarancji, iż patologiczna i niekorzystna dla państwa demokratycznego alienacja służb specjalnych nie będzie możliwa w przyszłości. Projekt ustawy zakłada oddzielenie struktur wywiadu od struktur odpowiedzialnych za wewnętrzną ochronę przed zagrożeniami dla obronności Państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych RP, co oznacza skoncentrowanie zadań wywiadowczych i kontrwywiadowczych w dwóch odrębnych, wyspecjalizowanych służbach państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej.

Służba Kontrwywiadu Wojskowego, jako służba specjalna i służba ochrony państwa, będzie właściwą w sprawach ochrony przed zagrożeniami wewnętrznymi, natomiast Służba Wywiadu Wojskowego – przed zagrożeniami

zewnątrznymi dla obronności Państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Zakres działalności służby kontrwywiadu ograniczono zasadniczo do obszaru bezpieczeństwa Sił Zbrojnych, w ściśle określonym katalogu zagrożeń i przestępstw, natomiast służba wywiadu wojskowego będzie służbą działającą wyłącznie (z wyraźnie wskazanymi w ustawie wyjątkami) poza granicami kraju. Są to powszechnie przyjęte standardy w większości państw NATO.

Szefowie Służb – powoływani i odwoływani, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, przez Prezesa Rady Ministra uzyskają status centralnych organów administracji rządowej. Odstąpiono od zasady, iż szefem służby specjalnej właściwej w sprawach kontrwywiadu i wywiadu wojskowego może być wyłącznie żołnierz zawodowy. Niezmiernie istotna jest kwestia właściwego doboru ludzi na kierownicze stanowiska w służbach. Stanowiska te powinni zajmować osoby o dużym poczuciu odpowiedzialności, akceptujące obowiązek działania w kategoriach dobra publicznego i nie oddające się presjom partykularnych interesów.

Nowym rozwiązaniem proponowanym w ustawie o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego jest umożliwienie pełnienia służby w SKW i SWW, na tych samych zasadach, zarówno funkcjonariuszom, którzy nie są żołnierzami zawodowymi, jak i żołnierzom zawodowym wyznaczanym na stanowiska służbowe w SKW i SWW w trybie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Jeżeli żołnierz zawodowy wyznaczony przez Szefa Służby na stanowisko służbowe w SKW lub SWW pełni zawodową służbę wojskową na podstawie kontraktu na pełnienie służby terminowej, z dniem wyznaczenia na stanowisko kontrakt na pełnienie służby terminowej stanie się z mocy prawa kontraktem na pełnienie służby stałej. Fakt

ten, organ, który wyznaczył na stanowisko służbowe, stwierdzi w rozkazie personalnym.

W stosunku do osób pełniących zawodową służbę wojskową w SKW i SWW, decyzja osoby niebędącej żołnierzem zawodowym, zajmującej stanowisko służbowe w SKW lub SWW, będzie miała moc rozkazu wojskowego.

Reakcją na istniejące w Wojskowych Służbach Informacyjnych nieprawidłowości jest postanowienie, że funkcjonariusze Służb, jak również żołnierze zawodowi wyznaczeni na stanowiska służbowe w SKW i SWW, w okresie pełnienia służby nie będą mogli być: członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółek prawa handlowego; być członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółdzielni, z wyjątkiem rad nadzorczych spółdzielni mieszkaniowych; członkami zarządów fundacji prowadzących działalność gospodarczą; posiadać w spółkach prawa handlowego akcje lub udziały, z wyjątkiem akcji spółek notowanych w publicznym obrocie; prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

Funkcjonariusz lub żołnierz zawodowy, którzy wbrew powyższemu zakazowi podejmą się sprawowania jednej z wymienionych funkcji lub podejmą wskazaną powyżej działalność popełnią przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Zawarte w projekcie ustawy przepisy karne penalizują ponadto wykorzystywanie przez funkcjonariusza informacji uzyskanych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych do wpływania na działalność organów władzy publicznej lub dziennikarzy.

Projekt przewiduje wprowadzenie zakazu korzystania przez Służby z tajnej współpracy osób prowadzących działalność nadawczą, wydawniczą lub

dziennikarską. Funkcjonariusz, który bez zgody Szefa Służby, podejmie tajną współpracę z osobą prowadzącą działalność nadawczą, wydawniczą lub dziennikarską popełni przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat. 8.

Z uwagi na status nowych służb specjalnych (urzędy administracji rządowej), ich organizacja oraz uprawnienia funkcjonariuszy są, w podstawowym zakresie, analogiczne do organizacji i uprawnień funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu. Szczególnie ważne staje się zachowanie kontroli nad stosowaniem specyficznych dla służb specjalnych środków inwigilacyjnych (podśluchy, tajne przeglądanie korespondencji) i przestrzeganie zasady, że jedynie rzeczywiste zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa stanowi uzasadnienie dla zastosowania tych środków.

W celu wzmocnienia cywilnej kontroli na działalnością kontrwywiadu i wywiadu wojskowego zmniejszono ograniczenia w przepływie informacji na linii: służby – organy władzy – centralne instytucje państwowe. Dostrzegając znaczenie przejrzystości służb przyjęto, z zachowaniem wymogów dotyczących ochrony informacji niejawnych, następujące rozwiązania: Szefowie SKW i SWW podlegają Ministrowi Obrony Narodowej oraz, w ustalonym przez Prezesa Rady Ministrów zakresie, Ministrowi Koordynatorowi Służb Specjalnych (art. 4 ust. 2); Minister Obrony Narodowej, w uzgodnieniu z Ministrem Koordynatorem Służb Specjalnych, określa kierunki działania Służb w drodze wytycznych wymagających zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów (art. 8 ust. 1); Minister Obrony Narodowej przedstawia Prezydentowi RP wytyczne, roczne plany działania oraz sprawozdania z działalności i wykonania budżetu Służb (art. 8 ust. 5); Prezes Rady Ministrów wyraża zgodę na podejmowanie przez Służby współpracy z właściwymi organami i służbami innych państw (art. 10 ust. 2); Minister Obrony Narodowej zatwierdza szczegółowe zasady tworzenia i gospodarowania funduszem operacyjnym (art. 12 ust. 3); Szefowie Służb przekazują Prezydentowi RP informacje mogące

mieć znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa, jeżeli Prezydent RP tak zadecyduje (art. 21), Prezes Rady Ministrów zatwierdza nadawane przez Ministra Obrony Narodowej statuty Służb (art. 23 ust. 1).

Przyznanie Prezesowi Rady Ministrów nowych kompetencji wobec Służb SKW i SWW nie tylko umożliwi sprawowanie realnej kontroli, ale również zapewni realizację przez kontrwywiad i wywiad wojskowy ustawowych zadań merytorycznych. Prezes Rady Ministrów może upoważnić ministra powołanego do koordynowania służb specjalnych albo innego ministra do wykonywania jego uprawnień, z wyjątkiem uprawnienia do powoływania Szefów SKW i SWW.

Dotychczas ustawy dotyczące służb specjalnych (ustawa o ABW i AW, ustawa o WSI) przewidują obowiązek służb do przekazywania właściwym organom i służbom spraw, w przypadku ustalenia w trakcie podjętych czynności, że służby nie są w tych sprawach właściwe. Przekazanie powinno następować niezwłocznie. Istniał zatem obowiązek samooceny przez służby zakresu swoich kompetencji, co wobec podobieństwa obszarów zainteresowań doprowadzało, bądź to do powstania sporu pozytywnego (w jednej sprawie organy lub służby uznają się za właściwe) lub sporu negatywnego (w jednej sprawie organy lub służby uznają się za niewłaściwe). Nie istniał natomiast określony ustawowo sposób oraz tryb rozwiązywania mogących powstać sporów. Zgodnie z art. 27 ust. 5 projektu, jeżeli w toku realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych ujawnia się okoliczności wskazujące na to, że sprawa będąca przedmiotem tych czynności nie pozostaje w kompetencji SKW albo SWW, Szef właściwej Służby może – po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów – podjąć decyzję o jej kontynuowaniu, jeżeli jest to uzasadnione bezpieczeństwem państwa.

Z uwagi na złożoność niezbędnej reformy wojskowych służb specjalnych zasadnym jest uchwalenie trzech aktów ustawodawczych. Pierwszym jest ustawa o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego zawierająca przepisy dotyczące zadań Służb i ich organizacji oraz

ustalająca reguły demokratycznej kontroli i nadzoru nad działalnością SKW i SWW. Drugim – ustawa o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego zawierająca przepisy regulujące przebieg służby funkcjonariuszy, korpusy i stopnie występujące w Służbach, prawa i obowiązki funkcjonariuszy, a także przepisy dotyczące realizacji uprawnień przysługujących tym funkcjonariuszom w sferze socjalnej. Ustawa o służbie funkcjonariuszy zawierać powinna również regulacje związane z uposażeniem funkcjonariuszy oraz przepisy normujące zasady ich wyróżniania i karania. Trzecim aktem – jest ustawa zespalaająca istniejące przepisy ustaw z regulacją tworzącą nowe służby specjalne oraz ustalająca zasady i tryb niezbędnych przekształceń organizacyjno-kadrowych umożliwiających przejście dotychczasowych kompetencji i zadań WSI przez SKW i SWW. Projekty trzech ustaw mogą być uchwalone jedynie łącznie, zatem każda ewentualna zmiana, dokonana w jednym z projektów, musi być oceniana w aspekcie jej wpływu na pozostałe dwa projekty.

Najlepszym zabezpieczeniem przed deformowaniem roli służb specjalnych pozostaje niezmiennie rozwój instytucji demokratycznych, a zwłaszcza gwarancje praw i wolności obywatelskich, niezawisłość sądów oraz apolityczność organów kontrolnych. Tylko w takich warunkach powstać może system szybko ujawniający wszelkie deformacje i dokonujący stosownych korekt.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Projektowana ustawa ze względu na zakres regulacji nie była poddana konsultacjom społecznym.

Wejście w życie projektu ustawy nie spowoduje istotnego wpływu na sektor finansów publicznych, gdyż proces likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych oraz powołanie SKW i SWW zostanie przeprowadzony w ramach budżetu MON.